

ACC. NR. 5428

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Småland *Upptecknat av:* Harald Nilsson
Härad: Vestbo *Adress:* Kung Osvarsväg 7, Lund
Socken: S. Unnaryd *Berättat av:* Oskar Granat
Uppteckningsår: 1936 *Född år:* 1882 i Boalt, S. Unnaryd

Uppteckningen rör

Bränna svedja.

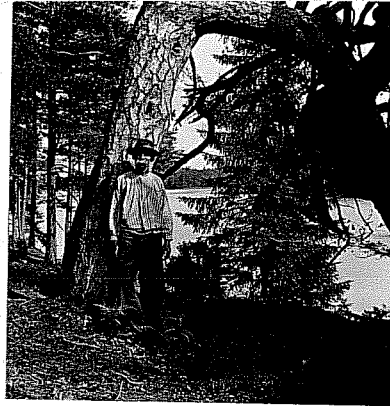
sid. 1-3.

Skriv endast på denna sida!

3 sid.

Acc. 5428.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

Lantbr. Oscar Granåt.

5428

Skriv endast på denna sida!

5428

Bränna svedja.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

—*—
1.

Meddelaren ger här en beskrivning på hur det i allmänhet tillgick vid svedjning, men han hade aldrig själv deltagit. Sista fällan här brändes omkring år 1903. Men skogen hade då ej fällts för att bränna utan avverkningen hade skett för timrets skull och det var endast grenar och ris som brändes. Man slutade svedja, när timret fick mera värde.

Den skog som man tänkte svedja och som här bestod av gran eller fur borde vara 15 - 20 cm. i diameter vid brösthöjd. Där granen växte var jorden bördigast så där blev bäst råg. Skogen fälldes på vintern av gårdens eget folk. Sedan brändes fällan tidigt på våren. Efter bränningen rensade man ibland upp litet grann på svedjan, men det mestaf fick ligga kvar. Man tog dock undan av de obrända, kolade stammarna så mycket som gick åt till en gårdsgård kring svedjan, vilken dock först senare uppfördes. (Meddelaren kände ej till att folk brukade sätta potatis på svedjan). Tidigt på sensommaren ungefär vid

5428

denna tiden (22 augusti) såddes fälleråg. Det var en särskild sorts tidig råg, vars strå var bra till halmtak, men var för grovt och för hårt att användas till foder. Man brukade tinga på råghalm hos varandra från en svedja för att använda till takhalm. De brändes nämligen inte fälla varje år på samma gård utan en hade svedja det ena året en annan det andra. Rågen såddes av äldre män, som var vana vid att så på en svedja. Den skulle sås så, att den inte kom på stubbar och stenar, för det var det inte råd till. Vid såningen gick såningsmännen före och sådde och efter följde på en linje de som "krattade" ner säden. Dessa senare utgjordes av ungdomar till ett antal av 15 till 30 stycken, vilka bjudits samman till k r a t t e - g i l l e. Krattorna som användes hade huvud av järn med två klor och såg ut som om man hade kluvit en hacka. Efter sådden g ä r s t ä d e s svedjan med den förutnämnda obrända veden. Förr såg man ofta "smetiga gårdsgårdar". Den gårdsgård som byggdes kallades s c h e a g å r och gick fortare att lägga än med något annat slag, men det gick också mera trä till.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

—
2.

5428

En annan gårdsgårdstyp, den annars vanligaste, h a n k a -
g å r d användes inte vid svedjor.

När rågen följande höst skulle skäras bjöds folket i byn
eller närmaste trakten till s k ö r a g i l l e. Rågen skars
med skärbor. Efter rågskörden blev det gräsbete ett par år och
sedan kom ljungen och skogen igen.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

3.